

FİNANSAL YAPILANDIRMA İŞLEMLERİNİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TFRS 9 KAPSAMINDA FİNANSAL TABLOLARA ETKİSİ: ÖRNEK UYGULAMA¹

Burak ÖZDOĞAN²

ÖZET

Ekonomik kriz dönemlerinde işletmeler, nakit akışlarındaki bozulmalar neticesinde finansal yükümlülüklerini yönetmede güçlük çekmektedir. Bu dönemlerde, işletmenin nakit akışlarını yeniden sürdürülebilir bir şekilde dönüştürebilmek adına finansal yapılandırma işlemleri önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Türkiye’de de son yıllarda büyük ölçekli yükümlülükleri bulunan kurumsal şirketler finansal yeniden yapılandırma sürecine girmiştir. Ancak yeniden yapılandırma işlemleri her ne kadar işletmeleri nakit akışı bakımından rahatlatırsa da finansal tablolar üzerinde etkiler bırakmaktadır. Bu durum işletmelerin uzun vadeli finansal görünümünü de etkileyebilecektir. Çalışma ile, finansal yeniden yapılandırma işlemlerinin finansal raporlama standartları kapsamında işletmelerin finansal tablolarına yönelik olası etkileri teorik çerçevede ve bir örnek üzerinden tartışılarak yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Finansal Yeniden Yapılandırma, TFRS 9, Kavramsal Çerçeve, Finansal Tablolar

THE EFFECT OF FINANCIAL STRUCTURING PROCEDURES ON FINANCIAL STATEMENTS IN THE SCOPE OF CONCEPTUAL FRAMEWORK AND TFRS 9: A CASE STUDY

ABSTRACT

In times of economic crisis, enterprises have difficulty in managing their financial liabilities as a result of the deterioration in cash flows. In these periods, financial restructuring transactions are considered as an important tool in order to transform the cash flows of the entity into a sustainable manner again. Corporate companies with large-scale obligations in Turkey have also entered the process of financial restructuring. However, although the restructuring process relieves the companies in terms of cash flow, it has an impact on the financial statements. This situation may affect the long-term financial outlook of the enterprises. With this study, the possible effects of financial restructuring on financial statements of enterprises within the scope of financial reporting standards were interpreted in a theoretical context and by discussing it through an example.

Key Words: Financial Restructuring, IFRS 9, Conceptual Framework, Financial Statements

¹ Çalışmanın nihai halini almasında değerli görüşleriyle katkı sunan, Arş. Gör. Zeynep Turan'a ve PWC Denetim Hizmetleri Direktörü Mualla Aslı Gedik'e teşekkürlerimi sunarım.

² Dr. Öğr. Üy. Manisa Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, burak.ozdogan@cbu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-8504-5085

1. Giriş

Finansal krediler, işletmelerin kaynak yapısı içerisinde önemli bir yere sahiptir. Özellikle duran varlık yatırımlarında, işletmenin büyümesini destekleyecek operasyonların finansmanında uzun vadeli kredilerin kullanılması söz konusu iken nakit akışına yönelik kısa vadeli cari operasyonlarda ise kısa vadeli krediler, işletmenin özkaynaklarını destekleyici kaynaklar olarak kullanılmaktadır. Ancak özellikle ekonomik daralmanın yaşandığı kriz dönemlerinde işletmeler, nakit akış problemlerinden kaynaklı bir koruma mekanizması olarak mevcut finansal yükümlülüklerini yapılandırma yoluna gidebilmektedir. Bu yapılandırma operasyonları işletmeleri nakit akış yönetimi açısından rahatlatırken finansal tabloların görünümüne yönelik olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirilebilecek etkileri de beraberinde getirebilmektedir.

İşletmelerin finansal yeniden yapılandırma kararlarına yönelik literatürdeki çalışmalar ağırlıklı olarak 2001 krizi sonrası işletme yapılarına ve hukuki boyutlarına (Erdönmez, 2003; Baykal, 2007) ve işletmelerin finansal yeniden yapılandırmayı da kapsayan bir kavram olan finansal sıkıntı çerçevesinde karşılaştıkları maliyetler ve işletmelere etkileri (Çoşkun ve Sayılğan, 2008; Alav, 2013; Yücel ve Önal, 2015; Coşkun ve Özcan, 2016), iflas durumuyla karşılaştırılarak teorik olarak tartışılması (Kulalı, 2014; Bilir, 2015) ve finansal sıkıntı durumunun gösterge ve belirleyicileri (Elitaş vd., 2017; Ağırman, 2018) ana konularına odaklanmıştır.

Öte yandan Türkiye Finansal Raporlama Standartları açısından kavramsal çerçeve, finansal yükümlülüklerin süresinden önce sonlandırılması veya yeniden yapılandırılması gibi durumlarda ilgili finansal yükümlülükte önemli bir değişimin söz konusu olması halinde bu değişimin kar veya zararda gösterilmesini ve eski finansal yükümlülüğün finansal tablo dışı bırakılarak yenisinin kayıtlara alınması gerektiğini belirtmektedir. Bu durumda işletme yönetiminin ilgili erken kapatma ya da yeniden yapılandırma kararlarında ilgili operasyonun finansal tablolara yansımalarını da dikkate alması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışma ile, öncelikli olarak finansal yeniden yapılandırma kararlarının alınma sebepleri ve yasal düzenlemeler konu edilmekte sonrasında ise finansal raporlama standartları çerçevesinde alınan yeniden yapılandırma kararlarının finansal tablolara etkileri tartışılarak örnek bir uygulamaya yer verilmektedir. Çalışma, işletmelerin operasyonel kararlarının finansal tablolarına yansımalarını ve sonuç olarak karar mekanizmalarına olan etkisini tartışarak ilişkili literatüre ve uygulamaya katkı sunmaktadır. Çalışmada öncelikli olarak

finansal yeniden yapılandırma kararları ve bu kararların yasal altyapısına ilişkin açıklamalara yer verilecek, sonrasında ise finansal yeniden yapılandırma kararlarının Türkiye Finansal Raporlama Standartları çerçevesinde finansal tablolara yönelik etkileri tartışılacaktır. Çalışmanın son bölümünde ise finansal yapılandırma işlemlerinin olası etkilerine ilişkin örnek bir uygulamaya yer verilerek değerlendirmeler yapılmıştır.

2. Finansal Yeniden Yapılandırma Kararları ve Yasal Dayanağı

Türkiye'nin 2018 yılından bu yana geçirdiği seçim süreçlerinin ekonomik istikrar etkisiyle paralel olarak küresel ekonomideki likidite bolluğunun azalması sonucu gelişmekte olan ülke ekonomilerindeki küçülme yönlü eğilimler, bu ülkelerdeki işletmelerin finansal operasyonlarını oldukça sıkıştırmış ve nakit yönetimini güçleştirmiştir. Bu duruma ek olarak Türkiye'nin bölgesel olarak istikrara kavuşması uzun süre boyunca beklenmeyen sınır komşularındaki çatışmaların da etkisini diğer gelişmekte olan ülkelere farklı olarak hissetmesiyle birlikte işletmelerin bozulan nakit yönetim süreçleri, özellikle uzun vadeli yatırımların finansmanı için alınan kredilerin geri ödemelerinde sorunların ortaya çıkmasına yol açmıştır.

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından açıklanan Haziran 2019 verileri dikkate alındığında, Türkiye'de takipteki krediler toplamı 116 milyar TL iken bu tutarın 97 milyar TL'si KOBİ ve ticari kredilerden oluşmaktadır. Aynı veriler, 2017 yılının 12 ayı değerlendirildiğinde, toplamda 64 milyar TL seviyesinde iken takipteki KOBİ ve ticari kredi toplamı 46 milyar TL seviyesinde ölçülmüştür. Dolayısıyla 2017 yılı 12 aylık verileriyle kıyaslandığında 2019 yılı ilk 6 ayında takipteki KOBİ ve ticari kredi tutarının %210 arttığı anlaşılmaktadır. 2019 yılı ilk 6 ayında bankacılık sektöründe kredilerin takibe dönüşüm oranı %4,38 iken, bu oran KOBİ kredilerinde %7,65, ticari kredilerde ise %3,09 seviyesindedir. Bu süreçte takibe dönüşüm oranı en yüksek sektör olarak toptan ticaret ve komisyonculuk sınıflandırması ilk sırada iken, inşaat sektörü ikinci sırada yer almaktadır (BDDK, 2019).

Takipteki kredi tutarındaki artışla birlikte 15 Ağustos 2018 tarihi itibarıyla BDDK tarafından "Finansal Sektöre Olan Borçların Yeniden Yapılandırılması Yönetmeliği" Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Resmi Gazete, 2018). Yönetmelikle birlikte özel sektörün 5411 sayılı Bankacılık Kanununa tabi bankalar ve diğer alacakları kuruluşlara olan sorunlu kredilerine yönelik Türkiye Bankalar Birliği (TBB) tarafından hazırlanan çerçeve anlaşma (TBB, 2018) kapsamında, yeniden yapılandırmalar önemli ölçüde kolaylaştırılmıştır. Bu kapsamda, anapara borç toplamı 100 milyon TL'den büyük olan şirketler için birden fazla

bankanın kredi sağladığı durumlarda yapılandırmanın kolaylaştırılması imkanı ortaya çıkmıştır. Anlaşma kapsamında, alacaklıların üçte ikisi yapılandırma yönünde karara varırsa, diğer tarafların da bu karara uyması gerekmektedir. İlgili çerçeve anlaşma ile de bu tip yapılandırma anlaşmalarının hazırlanmasına ve uygulamaya konmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir (TBB, 2018).

Sonrasında ise, 12 Eylül 2019 tarihi itibariyle BDDK tarafından yönetmelikte değişiklik yapılarak alacaklı kuruluşların kapsamının genişletilmesi, borçlu kuruluş tanımlamasının getirilmesi ve yeniden yapılandırma amacı tanımlanması gibi değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Değişiklikle birlikte yönetmeliğin uygulanmasında yer alan alacaklı kuruluşların kapsamı genişletilmiş ve “*borçlulara doğrudan kredi kullandırmış olan yurt dışında kurulu bankalar ve finansal kuruluşların yanı sıra Türkiye’ye doğrudan yatırım yapan çok taraflı bankalar ve kuruluşlar, alacak tahsiline yönelik olarak bu alacaklılar tarafından kurulacak özel amaçlı şirketler ile aynı amaçla 6.12.2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan yatırım fonları*” alacaklı kuruluşlar arasına alınmıştır.

Yine değişiklik ile yönetmeliğe bir borçlu tanımı eklenerek; “*3.6.2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, 6361 sayılı Kanun, 20.6.2013 tarihli ve 6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun ile yatırım ortaklıkları hariç 6362 sayılı Kanunun 35 inci maddesine tabi kuruluşlar dışında kalan Türkiye’de kurulu şirketler*” tanımlaması getirilmiştir. Bu yönetmelikle birlikte finansal yeniden yapılandırmanın temel amacı; borçlunun makul bir süre içerisinde borçlarını geri ödeme kabiliyeti kazanabilmesi olarak belirtilmektedir.

İlerleyen süreçte, TBB tarafından 14 Ekim 2019’da (TBB, 2019a) finansal yeniden yapılandırma kapsamında banka ve finansal kurumlara 25 milyon TL ve üzerinde kredi borcu bulunan büyük ölçekli şirketlerin dahil edileceği, 18 Ekim 2019’da (TBB, 2019b) ise borcu 25 milyon TL’nin altında bulunan küçük ölçekli şirketlerin de BDDK onayı ile birlikte yeniden yapılandırmadan yararlanabileceği açıklanmıştır. Dolayısıyla finansal yeniden yapılandırma kapsamında kredilerini yapılandırabilecek şirketlerin de sayısı ve kapsamı önemli ölçüde genişletilmiştir.

3. Türkiye Finansal Raporlama Standartları Açısından Finansal Yeniden Yapılandırma İşlemlerinin Muhasebe Boyutu ve Finansal Tablolara Yansıması

Finansal yeniden yapılandırma işlemleri, kriz dönemlerinde şirketlerin nakit akışlarını dengeye sokması bakımından önemli bir fırsat olarak değerlendirilmekle birlikte, finansal

tablolara yönelik etkilerinin de dikkate alınması gerekmektedir. Finansal yeniden yapılandırma işlemi sonucunda kredinin şartlarında tamamen veya kısmen önemli değişikliklerin meydana gelmesi halinde, eski yükümlülüğün finansal tablolardan çıkarılması yani finansal tablo dışı bırakılması gerekmektedir. Bu durumda yeni yükümlülük işlem tarihindeki gerçeğe uygun değeri dikkate alınarak finansal tablolara alınacak ve eski kredi ile yeni kredi arasındaki farkların kar veya zarar tablosunda muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Finansal yeniden yapılandırma işlemlerinde, raporlama açısından en kritik nokta finansal tablo dışı bırakma işleminin hangi koşullar altında gerçekleştirilmesi gerektiğidir. Bu hususta düzenlemeler, Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve ve TFRS 9 kapsamında açıklanmaktadır.

3.1. Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve Kapsamında Yükümlülüklerin Finansal Tablo Dışı Bırakılması

Hali hazırda yürürlükte olan Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve (Kavramsal Çerçeve) kapsamında finansal tablo dışı bırakma işlemlerine yönelik herhangi bir rehber bulunmamasıyla birlikte, 27 Ekim 2018 Tarihli Resmi Gazete’de yayımlanarak Kamu Gözetimi Kurumu (KGGK) tarafından revize edilen Kavramsal Çerçeve, hali hazırda yürürlükte olan Kavramsal Çerçeve’ye göre, finansal raporların hazırlanmasına ilişkin çok daha kapsamlı bir bakış açısı sunmakta ve finansal tablo dışı bırakma rehberini de içermektedir. 1 Ocak 2020 tarihi itibarıyla resmen uygulamaya konulacak Yeni Kavramsal Çerçeve’nin şirketler tarafından daha önce de uygulanmasına izin verilmektedir (Çelik ve Turan, 2019: 93).

Yeni Kavramsal Çerçeve’nin 5. bölümünde açıklanan finansal tablo dışı bırakma başlığında hem varlıklar hem de yükümlülükler için gerekli koşullar açıklanmaktadır. Kavramsal Çerçeve’ye göre bir yükümlülüğün finansal tablo dışı bırakılması için bu yükümlülüğün tamamı veya bir kısmı için mevcut bir mükellefiyet kalmaması gerekmektedir (KGGK, Kavramsal Çerçeve, 5.26, 2018). Finansal tablo dışı bırakma işlemiyle ulaşılmak istenen temel amaç, finansal tabloların gerçeğe uygun sunumun sağlanmasıdır. Kavramsal Çerçeve’de yapılandırma işlemlerine yönelik olarak; *“Bir sözleşmenin yapılandırılması hem mevcut hak ve mükellefiyetleri ortadan kaldırıyor, hem de yeni hak veya mükellefiyetler getiriyorsa, söz konusu yapılandırmaların ayrı ve bileşik etkilerini değerlendirmek gerekir. Bu tür bazı durumlarda sözleşme, özünde yapılandırmanın eski varlık veya yükümlülük yerine yeni bir varlık veya yükümlülüğün geçmesi şeklinde yapılandırılmıştır. Bu tür kapsamlı yapılandırmalarda, işletmenin esas varlık veya yükümlülüğü finansal tablo dışı bırakması ve*

yeni varlık veya yükümlülüğü finansal tablolara alması gerekebilir.” açıklamasına yer verilmektedir (KGK, Kavramsal Çerçeve, 5.33c, 2018).

Sonuç olarak açıklamaların bütünü değerlendirildiğinde; Kavramsal Çerçeve, finansal tablo dışı bırakma işlemlerinde ilgili yükümlülüğe yönelik mükellefiyetin ortadan kalmasını, işletmenin mevcut yükümlülük yapısının gerçeğe uygun sunulmasını, sözleşme yapılandırması işlemleri sonucunda finansal tablolarda ortaya çıkan etkilerin ayrı ayrı ve birleşik olarak değerlendirilerek finansal tablo dışı bırakma kararının alınması gerektiğini belirtmektedir.

3.2. TFRS 9 Kapsamında Yükümlülüklerin Finansal Tablo Dışı Bırakılması

01.01.2018 tarihinden sonra başlayan hesap dönemlerinde uygulanmak üzere 15.01.2019 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanarak KGK tarafından yürürlüğe konulan TFRS 9 Finansal Araçlar Standardı, finansal yükümlülüklerin finansal tablo dışı bırakılmasına ilişkin yapılandırma işlemleri açısından hükümler içermektedir (KGK, TFRS 9). Standart, finansal yapılandırma işlemlerinde “önemli ölçüde” farklı şartların ortaya çıkması veya bir değişikliğin yapılması halinde, eski finansal yükümlülüğün finansal tablo dışı bırakılmasını ve yeni finansal yükümlülüğün finansal tabloya dahil edilmesi gerektiğini belirtmektedir (KGK, TFRS 9, m.3.3.2). Standart, finansal tablo dışı bırakılan yükümlülüğün defter değeri ile ödenen tutar arasındaki farkın kar veya zarar olarak finansal tablolara alınmasını istemektedir (KGK, TFRS 9, m.3.3.3).

Standartta finansal tablo dışı bırakma işlemine ilişkin bir ön koşul olarak belirtilen “önemli ölçüdeki” değişiklik ifadesi, yeniden yapılandırma işlemlerine ilişkin önemlilik hesaplamasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Standartta önemliliğin ispatına yönelik bir yöntem belirtilmemekle birlikte, uygulamada önemliliğin ispatı için kantitatif ve kalitatif testler uygulanmaktadır (Ernst&Young EY, 2018). Kantitatif test olarak, TFRS 9 Standardı Uygulama rehberinde önemliliğin ölçümüne dair %10 kuralı açıklanmaktadır. Rehberde kural, *“elde edilecek her türlü ücretin düşülmesinden sonra geriye kalan ödenecek ücret tutarı da dâhil olmak üzere yeni şartlar çerçevesinde oluşacak nakit akışlarının başlangıçtaki etkin faiz oranı kullanılarak indirgenen bugünkü değerinin, başlangıçtaki finansal yükümlülüğün geriye kalan nakit akışlarının indirgenmiş bugünkü değerinden en az %10 farklı olması durumunda, şartların önemli ölçüde farklılaştığı kabul edilir”* şeklinde açıklanmaktadır. Bu durumda kantitatif %10 testinin gerçekleştirilmesi sonucunda en az %10 farklılık olması, eski yükümlülüğün finansal tablo dışı bırakılarak yeni yükümlülüğün finansal

tablolara alınmasını ve yükümlülüğü sonlandırmadan kaynaklanan kazanç veya kayıpların kar veya zarar tablosuna alınmasını gerektirmektedir (KGK, TFRS 9, B.3.3.6). Yeniden yapılandırma işlemi sonucunda ortaya çıkan durumun kantitatif testten geçmemesi sonucunda kalitatif testlere de ihtiyaç kalmayacaktır. Bu durumda eski yükümlülük finansal tablo dışı bırakılmayacak, değişen maliyet ve ücretlere göre düzeltme yapılacaktır.

Kalitatif test ise; ilgili finansal yeniden yapılandırma işleminin kural ve koşullarının (para birimi değişikliği, yeni krediye sermaye enstrümanları ilave edilmesi vb.) önemli seviyede değişmesi durumunu ifade etmektedir (EY, 2018). Bu noktada, işletmelerin yeniden yapılandırma sürecindeki önemli etki düzeyinin belirlenmesi konusunda iki farklı alternatifi olduğunun söylenmesi mümkündür. Söz konusu kantitatif ve kalitatif testlerin kullanımının TFRS 9 uyarınca işletme inisiyatifine bırakılması, ilgili seçimin raporlayan işletme³ için bir muhasebe politikası olabileceğini gündeme getirmektedir. Bu durumda ilgili muhasebe politikasının tutarlı şekilde uygulanması gerekmektedir. İşletmelerin raporlama süreçlerinde kullanacakları muhasebe politikaları, TMS 8 – Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar Standardı kapsamında düzenlenmiştir. Buna göre muhasebe politikaları ilgili standartta; “işletmelerin finansal tablo hazırlama ve sunumu sürecinde kullandıkları belirli ilkeler, esaslar, gelenekler, kurallar ve uygulamalar” olarak tanımlanmıştır (TMS 8, md.5). İşletmelerin stok değerlendirme sürecinde kullandıkları yöntemler (gerçek parti maliyet yöntemi, FIFO yöntemi vb.), kapsamlı kar/zarar tablosunun tek veya iki tablo yaklaşımı ile düzenlenmesi gibi uygulamalar, işletmelerin muhasebe politikalarına verilebilecek önemli örneklerdir.

İşletmeler muhasebe politikalarını, “fayda modeli” esasına göre belirlemektedirler. Seçilecek olan muhasebe politikası, işletmenin faydalı finansal bilgi sunum sürecini desteklediği takdirde uygulanmaktadır. Ancak bu, işletmelerin muhasebe politikalarını değiştirmemesi gerektiği anlamına gelmemektedir. İşletmeler, bir diğer muhasebe politikası alternatifinin uygulanması halinde raporlama sürecinde gerçeğe uygun sunumun daha güvenilir bir şekilde gerçekleşeceğine kanaat getirirlerse, ilgili muhasebe politikasında değişiklik yoluna gidebilmektedirler. Söz konusu değişiklik, finansal tabloların “geriye dönük uygulama” kapsamında, değiştirilen muhasebe politikasının geçmiş yıllara yaygın olarak

---

³ Yeni Kavramsal Çerçeve ile birlikte “raporlayan işletme” kavramı getirilmiştir. Çerçeve’de kavram; “Raporlayan işletme, finansal tablolar hazırlamakla yükümlü olan ya da finansal tablolar hazırlamayı seçen bir işletmedir. Bir raporlayan işletme, tek bir işletme olabileceği gibi işletmenin bir kısmından veya birden fazla işletmeden oluşabilir. Bir raporlayan işletmenin tüzel kişi olması şart değildir.” şeklinde tanımlanmıştır (KGK, Kavramsal Çerçeve, m. 3.10, 2018).

uygulanıyormuş gibi yeniden düzenlenmesi ile mümkün olmaktadır. Bu uygulama kuşkusuz Kavramsal Çerçeve kapsamında belirlenen, finansal tabloların sahip olması gereken destekleyici niteliksel özellikler arasında yer alan “karşılaştırılabilirliğin” sağlanması amacıyla yapılmaktadır.

Söz konusu açıklamalardan hareketle; işletmelerin finansal yeniden yapılandırma süreçlerinde finansal raporlarda ortaya çıkabilecek değişimin önem düzeyinin ölçülebilmesi adına uygulayabilecekleri kalitatif ve kantitatif testler, raporlayan işletme açısından bir muhasebe politikası olarak nitelendirilebilecektir.

Diğer taraftan, finansal yeniden yapılandırma işleminin kar veya zarar tablosunda işletmenin karlılığına yönelik etkisini ortadan kaldıracak bir seçenek sunması bakımından TMS 23 standardı yorumlamaya açıktır (Gedik, 2019). TMS 23 Borçlanma Maliyeti Standardı, “özellikli bir varlığın” elde edilmesi, inşası veya üretimi ile doğrudan ilişkilendirilebilen borçlanma maliyetlerinin ilgili özellikli varlığın maliyetinin bir parçası olarak aktifleştirilebilmesine imkan tanımaktadır (KGK, TMS 23,2017). Bu durumda, her ne kadar standartta doğrudan belirtilmese de finansal yeniden yapılandırma işlemine konu finansal yükümlülük, özellikli bir varlığın ediniminden dolayı oluşmuş ise, işletmenin yapılandırma sonucunda ortaya çıkan değişikliği kar veya zarar tablosu yerine finansal durum tablosunda aktifleştirerek izleyebilmesine imkan tanınmaktadır. Standart özellikli varlık kavramını şu şekilde tanımlamaktadır: “Amaçlanan kullanıma veya satışa hazır duruma getirilebilmesi zorunlu olarak uzun bir süreyi gerektiren varlıklardır” (KGK, TMS 23, m.5, 2017).

4. Finansal Yeniden Yapılandırma İşlemlerinin Finansal Raporlama Standartları Kapsamında İşletmelerin Finansal Tablolarına Yönelik Olası Etkilerinin Örneklerle Gösterilmesi

Bu kısımda, finansal yapılandırma işlemlerinin olası etkileri varsayımsal bir finansal yükümlülüğün yeniden yapılandırılması kararı üzerinden güncellenen koşulları çerçevesinde yeniden hesaplanmakta ve finansal tablolara yönelik etkileri değerlendirilmektedir. Örnek, finansal tablo dışı bırakmayı gerektirmeyen ve gerektiren iki senaryo üzerinden uygulanmaktadır.

4.1. Finansal Tablo Dışı Bırakmayı Gerektirmeyen Finansal Yeniden Yapılandırma Örneği

G şirketi, 1 Ocak 2011 tarihinde 4 yıl vadeli 100.000 TL krediyi 5.000 TL kredi masrafına katlanarak almıştır. Kredi faizi %5 olarak her yıl 31 Aralık'ta ödenmektedir, ana para ödemesi ise tek seferde vade sonunda gerçekleştirilecektir. 1 Ocak 2014 tarihinde, şirketin likidite sıkıntıları yaşaması sonrasında bankadan yeniden yapılandırma istenmiş ve sonuç olarak kredi vadesi 31 Aralık 2017'ye, faizi ise %6'ya çıkarılmıştır. Ayrıca bu işlem için 3.000 TL masraf ödemesi bankaya gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1: Orijinal Kredinin Nakit Akışları ve Ödeme Takvimi

Tarih	Nakit akışı	Yıl	Açılış Kalanı 1 Ocak	K/Z tablosundaki faiz	Nakit akışı	Kapanış kalanı 31 Aralık
01.01.2011	(95.000 TL)	2011	95.000 TL	5.867 TL	(5.000 TL)	95.867 TL
31.12.2011	5.000 TL	2012	95.867 TL	5.938 TL	(5.000 TL)	96.805 TL
31.12.2012	5.000 TL	2013	96.805 TL	5.996 TL	(5.000 TL)	97.801 TL
31.12.2013	5.000 TL	2014	97.801 TL	6.075 TL	(5.000 TL)	98.876 TL
31.12.2014	5.000 TL	2015	98.876 TL	6.124 TL	(105.000 TL)	0
31.12.2015	105.000 TL					
Etkin Faiz Oranı	%6,2					

Tablo 1 incelendiğinde, nakit akışları ve ödeme tarihleri dikkate alınarak Etkin Faiz Oranı %6,2 olarak hesaplanmıştır. Yine tablo üzerinden incelendiğinde, ilgili yükümlülüğün yapılandırmaya alındığı 1 Ocak 2014 tarihinde indirgenmiş kalanının 97.801 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 2 ise yapılandırma işlemi sonrasında ortaya çıkan nakit akışlarını vermektedir. Tablo 2'de yeni durumda nakit akışları, 3.000 TL tutarındaki ilave masraf ödemesi ile başlamakta, sonrasında ise anapara ve güncel faiz oranı olan %6 çerçevesinde devam etmektedir. TFRS 9'da belirtildiği üzere, başlangıçtaki Etkin Faiz oranı kullanılarak indirgenen bugünkü değer tutarları toplandığında, 102.232 TL olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 2: Finansal Yeniden Yapılandırma Sonrası Düzeltilmiş Nakit Akışları

Tarih	Nakit akışı	İndirgeme	İndirgeme faktörü	Bugünkü değer
01.01.2014	3.000 TL	0	1	3.000
31.12.2014	6.000 TL	1	0,9417	5.650
31.12.2015	6.000 TL	2	0,8868	5.321
31.12.2016	6.000 TL	3	0,8350	5.010
31.12.2017	106.000 TL	4	0,7863	83.351
				102.332

Yapılandırma öncesinde 98.876 TL olan kalan ile 102.332 TL'lik yapılandırma sonrası tutar oranlandığında %3,4'lük fark hesaplanmaktadır. Değişim oranı %10'un altında kaldığı için TFRS 9, B.3.3.6'ya göre finansal tablo dışı bırakma işlemine gerek yoktur.

Tablo 3'te de gösterildiği üzere; TFRS 9 uyarınca, finansal tablo dışı bırakmaksızın gerçekleştirilen düzeltme işlemleri çerçevesinde, eski yükümlülüğün yeniden yapılandırma günü itibariyle kalan bugünkü değer toplamı olan 99.332 TL⁴ (masraf düşülmüş bugünkü değer toplamı) ile yeni yükümlülüğün açılış günü tutarı olan 97.801 TL arasındaki fark olan (1.531 TL), kar veya zarar tablosunda muhasebeleştirilmelidir.

Tablo 3: Finansal Yeniden Yapılandırma Sonrası Muhasebe Takvimi ve Durumu

Yapılandırma sonrası Kullanılacak Etkin Faiz Oranı	Yıl	Açılış Tutarı 1 Ocak	Bir defalık Zarar Kaydı	Ödenen masraf	K/Z Tablosuna Yansıtılacak Faiz Ödemesi	Nakit Akışı	Kapanış Tutarı 31 Aralık
01.01.2014 -96.331 TL ⁵	2014	97.801 TL	1.531TL	(3.000 TL)	6.825 TL	(6.000 TL)	97.157 TL
31.12.2014 6.000 TL	2015	97.157 TL	-	-	6.884 TL	(6.000 TL)	98.041 TL
31.12.2015 6.000 TL	2016	98.040 TL	-	-	6.946 TL	(6.000 TL)	98.987 TL
31.12.2016 6.000 TL	2017	98.987 TL	-	-	7.013 TL	(106.000 TL)	0
31.12.2017 106.000 TL							
Etkin Faiz Oranı							7,09%

4.2. Finansal Tablo Dışı Bırakmayı Gerektiren Finansal Yeniden Yapılandırma Örneği

Bir önceki bölümde verilen aynı örnek üzerinden ilerlendiğinde, G şirketinin yeniden yapılandırma talebi sonrasında belirlenen faiz oranının %10'a çıkarıldığını varsayarak güncel finansal yükümlülüğe ilişkin tablolar şu şekilde oluşturulacaktır:

⁴ Tablo 2'de 31.12.2014 – 31.12.2017 arası bugünkü değer tutarları toplamı.

⁵ 1 Ocak 2014 açılış bakiyesi 97.801 TL + bir defalık kar/zarar kaydı 1.530 TL – ödenen masraf 3.000 TL =96.331TL

Tablo 4: Orijinal Kredinin Nakit Akışları ve Ödeme Takvimi

Tarih	Nakit akışı	Yıl	Açılış Kalanı 1 Ocak	K/Z tablosundaki faiz	Nakit akışı	Kapanış kalanı 31 Aralık
01.01.2011	(95.000 TL)	2011	95.000 TL	5.867 TL	(5.000 TL)	95.867 TL
31.12.2011	5.000 TL	2012	95.867 TL	5.938 TL	(5.000 TL)	96.805 TL
31.12.2012	5.000 TL	2013	96.805 TL	5.996 TL	(5.000 TL)	97.801 TL
31.12.2013	5.000 TL	2014	97.801 TL	6.075 TL	(5.000 TL)	98.876 TL
31.12.2014	5.000 TL	2015	98.876 TL	6.124 TL	(105.000 TL)	0
31.12.2015	105.000 TL					
Etkin Faiz Oranı	%6,2					

Tablo 4 incelendiğinde, nakit akışları ve ödeme tarihleri dikkate alınarak Etkin Faiz Oranı %6,2 olarak hesaplanmıştır. Yine tablo üzerinden incelendiğinde, ilgili yükümlülüğün yapılandırmaya alındığı 1 Ocak 2014 tarihinde indirgenmiş kalanının 97.801 TL olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 5 ise, yapılandırma işlemi sonrasında ortaya çıkan nakit akışlarını vermektedir. Tablo 5’te yeni durumda nakit akışları, 3.000 TL tutarındaki ilave masraf ödemesi ile başlamakta, sonrasında ise anapara ve güncel faiz oranı olan %10 çerçevesinde devam etmektedir. TFRS 9’da belirtildiği üzere, başlangıçtaki Etkin Faiz Oranı kullanılarak indirgenen bugünkü değer tutarları toplandığında, 116.131 TL olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5: Finansal Yeniden Yapılandırma Sonrası Düzeltilmiş Nakit Akışları

Tarih	Nakit akışı	İndirgeme	İndirgeme faktörü	Bugünkü değer
01.01.2014	3.000 TL	0	1	3.000 TL
31.12.2014	10.000 TL	1	0,9417	9.417 TL
31.12.2015	10.000 TL	2	0,8868	8.868 TL
31.12.2016	10.000 TL	3	0,8350	8.350 TL
31.12.2017	110.000 TL	4	0,7863	84.496 TL
				116.131

Yapılandırma öncesinde 97.801 TL olan kalan ile 116.131TL’lik yapılandırma sonrası tutar oranlandığında %19’luk fark hesaplanmaktadır. Değişim oranı %10’un üzerine çıktığı için finansal tablo dışı bırakma işlemi gerekmektedir.

Tablo 6’da da gösterildiği üzere; finansal tablo dışı bırakılarak gerçekleştirilen düzeltme işlemleri çerçevesinde (TFRS 9.B.3.3.6), eski yükümlülüğün yeniden yapılandırma günü itibariyle kalan bugünkü değer toplamı olan 113.131 TL (masraf düşülmüş bugünkü değer toplamı) ile yeni yükümlülüğün açılış günü tutarı olan 97.801 TL arasındaki fark (15.330 TL), kar veya zarar tablosunda muhasebeleştirilmelidir.

Tablo 6: Finansal Yeniden Yapılandırma Sonrası Muhasebe Takvimi ve Durumu

Yapılandırma sonrası Kullanılacak Etkin Faiz Oranı	Yıl	Açılış Tutarı 1 Ocak	Bir defalık Zarar Kaydı	Ödenen masraf	K/Z Tablosuna Yansıtılacak Faiz Ödemesi	Nakit Akışı	Kapanış Tutarı 31 Aralık
01.01.2014 -110.131	2014	97.801 TL	15.330 TL	(3.000 TL)	7.719 TL	(10.000 TL)	107.849 TL
31.12.2014 10.000	2015	107.849 TL	-	-	7.559 TL	(10.000 TL)	105.408 TL
31.12.2015 10.000	2016	105.408 TL	-	-	7.388 TL	(10.000 TL)	102.796 TL
31.12.2016 10.000	2017	102.796 TL	-	-	7.204 TL	(110.000 TL)	0
31.12.2017 110.000							
Etkin Faiz Oranı 7,01%							

SONUÇ

Finansal yeniden yapılandırma işlemi, özellikle ekonomik kriz dönemlerinde işletmelerin finansal yapılarının yönetilebilmesi ve faaliyetlerinin sürdürülebilir kılınması adına kullanılan önemli bir araçtır. Türkiye’de son yıllarda yaşanan ekonomik dalgalanmalar, büyük ölçekli kurumsal şirketlerin uzun vadeli projeksiyonlar neticesinde oluşturdukları kaynak yapısı stratejilerinin başarısız olmasına ve nakit akışlarındaki bozulmayla birlikte olası iflas risklerinin doğmasına yol açmıştır. Kamu otoritesinin finansal yapılandırma işlemlerini kolaylaştırmasıyla birlikte birçok kurumsal şirket bu sürece dahil olmuş ve finansal yükümlülüklerini yapılandırma yoluna gitmiştir. Ancak bu sürecin finansal tablolara yönelik olarak işletmeleri uzun vadede bağlayabilecek bir dizi etkileri bulunmaktadır.

TFRS 9 standardıyla birlikte yeniden yapılandırma sonrasında “önemli” değişiklik olması halinde bu yapılandırma sonuçlarının finansal durum tablosuna ve kar zarar tablosuna yönelik etkileri çalışma kapsamında örneklendirilerek ele alınmıştır. Bu çerçevede değerlendirildiğinde, işletmelerin kaynak yapısını yeniden düzenlemek ve nakit akışlarını normalleştirebilmek adına gerçekleştirdikleri operasyonların işletmelerin finansal tablolarına yönelik kalıcı etkiler ortaya çıkarabileceği ve sonuç itibarıyla işletmelerin karlılık yapısından kaynak yapısına önemli değişiklikleri beraberinde getirebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

TFRS 9 standardının uygulama rehberinde açıklanan %10 yönteminin yanı sıra, işletmelerin önemli değişikliği tespit etmek adına yararlanabileceği kalitatif yöntemlerin bulunduğu çalışma içerisinde belirtilmişti. Ancak bu yöntemlerin kapsamlı biçimde standartta ele alınmamış olması kantitatif yöntemler ile kalitatif yöntemler arasında önem düzeyini

belirleme bakımından bir güvenilirlik ayırımını da ortaya çıkarmaktadır. Öte yandan işletmenin kalitatif test kullanımını tercih etmesi durumunda bunun bir muhasebe politikası olarak değerlendirilmesi ve gelecekte de işletmenin benzer durumda aynı politikayı sürdürmesi sorumluluğu nedeniyle kantitatif yöntemin tercih edilmesi daha etkin bir karar olarak değerlendirilmektedir.

Bu çalışmayla finansal yeniden yapılandırma işlemlerinin hukuki dayanakları ve finansal raporlama standartları çerçevesinde tablolara etkileri tartışılarak bir örnek uygulama üzerinden işletmelerin finansal tabloları üzerinde ilgili işlemlerin yaratacağı olası etkiler sunulmuştur. İşletmeler, özellikle kriz ve belirsizlik dönemlerinde zaman zaman nakit yapısındaki bozulmalar sebebiyle zaman zaman da geleceğe ilişkin sağlıklı öngörülerde bulunulamaması sebebiyle nakit yapısında henüz bir bozulma meydana gelmemiş olsa dahi önlem amacıyla finansal yapılandırma işlemlerine başvurabilmektedir. Ancak alınan yapılandırma kararının finansal tablolara yönelik kısa ve uzun vadeli etkileri içinde bulunulan durum gereğince göz ardı edilebilmektedir. Finansal yeniden yapılandırma operasyonları, Türkiye Finansal Raporlama Standartları gereğince işletmelerin finansal tablolarında köklü değişimlere yol açabilmekte ve işletme yöneticilerinin de karar süreçlerinde bu değişkeni de dikkate almaları gerekmektedir.

Gelecek çalışmalarda halka açık işletmelerin yeniden yapılandırma kararlarına yönelik finansal tabloları üzerinden incelemeler gerçekleştirilerek finansal tablo kalemlerindeki değişimin boyutu ve yatırımcı kararlarına yönelik etkileri araştırma konusu edilebilir. Ayrıca önemli ölçüde değişikliği test etmek için kantitatif testlerden yararlanan şirketler ile kalitatif testlerden yararlanan şirketlerin yatırımcı kararları, finansman maliyeti ve denetçi raporları gibi unsurlar açısından farklılaşıp farklılaşmadığına dair çalışmalar da yine gelecek çalışma önerileri olarak değerlendirilebilecektir.

KAYNAKÇA

- Ağırman, E. (2018). Finansal Sıkıntı Göstergeleri: BİST'te İşlem Gören İmalat Sanayi Firmaları Üzerine Bir Araştırma. *Ataturk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 32(2), 403-425.
- Alav, D. (2013). Finansal Sıkıntı Maliyetleri ve İşletmelerde Yeniden Yapılandırma: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama (Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi.
- Baykal, C. M. (2007). Hukuki Boyutlarıyla Finansal Krizler. *Bankacılar Dergisi*, 60(1), 33-48.
- BDDK. (2019). Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri Haziran 2019. Retrieved from https://www.bddk.org.tr/ContentBddk/dokuman/veri_0014_41.pdf.
- Bilir, H. (2015). Finansal Sıkıntının Tanımı ve Piyasa Odaklı Çözümleri: Borç Yapılandırma, Varlık Satışı ve Yeni Sermaye Enjeksiyonu. *Sosyoekonomi*, 23(1), 9-24.
- Çoşkun, E., & Sayilgan, G. (2008). Finansal Sıkıntının Dolaylı Maliyetleri: İMKB'de İşlem Gören Şirketlerde Bir Uygulama. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(3), 45-66.
- Coskun, E., & Ozcan, A. (2016). Finansal Sıkıntı Sürecinde Şirketlerin Etkinlik Düzeylerinin Belirlenmesi (No. 16001). WERI-World Economic Research Institute.
- Çelik, Y., & Turan, Z.. (2019). Yeni Kavramsal Çerçevenin Finansal Raporlama Açısından İncelenmesi. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 91-106.
- Elitaş, B. L., Doğan, M., & Kevser, M. (2017). Finansal Sıkıntı ve Sahiplik Yapısı Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul Üzerine Bir Araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 9(4), 787-804.
- Erdönmez, P. A. (2003). Türkiye'de 2001 Yılındaki Mali Kriz Sonrasında Kurumsal Sektörde Yeniden Yapılandırma. *Bankacılar Dergisi*, 47, 38-55.
- EY. (2018). Accounting for Debt Restructuring Under the New IFRS 9. Retrieved from <https://www.eycom.ch/en/Publications/20180530-Accounting-for-debt-restructuring-under-the-new-IFRS-9/download>. Erişim Tarihi: 05.12.2019
- Gedik, M. A. (2019). Borcun mu Var, Derdin Var. *Dünya Gazetesi*, <https://www.dunya.com/kose-yazisi/borcun-mu-var-derdin-var/444209>. Erişim Tarihi: 05.12.2019
- KGK. (2018). Kavramsal Çerçeve. Retrieved from [kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2019Seti/Finansal%20Raporlamaya%20İlişkin%20Kavramsal%20Çerçeve/FİNANSAL%20RAPORLAMAYA%20İLİŞKİN%20KAVRAMSAL%20ÇERÇEVE%20\(2018%20Sürümü\).pdf](https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2019Seti/Finansal%20Raporlamaya%20İlişkin%20Kavramsal%20Çerçeve/FİNANSAL%20RAPORLAMAYA%20İLİŞKİN%20KAVRAMSAL%20ÇERÇEVE%20(2018%20Sürümü).pdf). Erişim Tarihi: 05.12.2019
- KGK. (2018). TFRS 9 Finansal Araçlar. Retrieved from https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2019Seti/TFRS/TFRS_9.pdf. Erişim Tarihi: 05.12.2019
- KGK. (2018). TMS 23 Borçlanma Maliyetleri. Retrieved from https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_23_2018.pdf. Erişim Tarihi: 05.12.2019

- KGK. (2018). TMS 8 Muhasebe Politikaları, Muhasebe Tahminlerinde Değişiklikler ve Hatalar. Retrieved from https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/Türkiye%20Muhasebe%20Standartları/TMSTFRS2018Seti/TMS/TMS_8_2018.pdf. Erişim Tarihi: 05.12.2019
- Kulali, İ. (2014). Muhasebe Temelli Tahmin Modelleri Işığında, Finansal Sıkıntı ve İflasın Karşılaştırılması. *Sosyoekonomi*, 22(2), 154-170.
- Resmi Gazete. (2018). Retrieved from <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/08/20180815-4.htm>.
- TBB. (2018). Finansal Yeniden Yapılandırma Çerçeve Anlaşması, Retrieved from <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7551/cerceveanlasmasi.pdf>. Erişim Tarihi: 05.12.2019
- TBB. (2019a). Kamuoyu Duyurusu, Retrieved from <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7625/14102019.pdf>. Erişim Tarihi: 05.12.2019
- TBB. (2019b). Kamuoyu Duyurusu, Retrieved from <https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/7626/18102019.pdf>. Erişim Tarihi: 05.12.2019
- Yücel, E., Önal, Y. (2015). Özel Hastanelerde Finansal Sıkıntı ve Yeniden Yapılandırma: Adana İlinde Bir Uygulama. *SGD-Sosyal Güvenlik Dergisi*, 5 (2), 88-123.